

KATHOLIKUS NÉPLAP.

9. szám.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten, a jó és olcsó könyvkiadó-társulat ügynökénél — czukorutca 6. szám, földszint, s a szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

Pest, márczius 2. 1853.

Előfizetési díj Budapesten kihordással fél-évre 1 ft. pp. vidékre postán, borítékban félévre 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen „a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez” czimezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

A jezsuita-rend.

Minthogy lapunkban már többször említettük, hogy a t. Jezsuiták rendének Magyarhonba visszaállítására a legalaposabb kilátás van, sőt a katolikus hitéletnek szeretett hivoiben felélesztését apostoli buzgalommal munkáló főmélt. herczeg-primás több t. atyákat népmiások tartására Pestre már meghívni is méltóztatott: szívesen veendik t. Olvasóink, ha a föntisztelt rendnek eredetét s alapszabályait röviden megismertetjük. Vannak ugyan még Magyarországon olyan idős emberek, kik a t. Jezsuiták rendjét saját tapasztalásból is ismerik, s áldott emlékekben tartják, mások meg hallották Pázmány, Káldi és más jezsuitarendbeli híres magyar papok és írók neveit: de vannak ismét sokan, kik a föntisztelt rendet csak a kósza hír után, vagy épen csak holmi piszkos s hazug regényekből ismerik, miért eme rövid ismertetést fölöslegnek épen séggel nem tartjuk.

1491-dik évben, tehát Luther után nyolcz, és Melancthon előtt hat évvel született Loyola Ignác, egy spanyol nemes ember fia. Ignác eleinte kitünő hadi-szolgálatokat viselt, azonban 1521-ben Pampe-luna védelménél mind a két lábán erősen megsebesítetett. Mig szenvedése öt beteg-ágyhoz szegezé, sokat olvasott Jézus és a szentek életéről, s ez által annyira föllekesült, hogy pánczél és kardot eldobva életét kizárólag Krisztus szolgálatára szentelni elhatározá. Manreza mellett egy barlangban teljesen legyőzé a hatalmat, melly őt még a világi élethez csatolni akará; Jeruzsálembé zarándokolt és 1523-ban a Megváltó sirjánál imádkozott. Már ekkor megérett benne azon terv, hogy egy Krisztusért harczolandó csapatot alapítson; de az egykori lovagias harczfi csak nemsokára eléggé belátta azt is, miszerint egy illy küzdelemhez a tudományos felkészültség nélkülözhetlen. E

végből nem szegyenlett a 30 éves férfiu a barcellonai iskolában gyermekek közt helyet foglalni, s a latin nyelv elemeit tanulni. Ezután Alkala- és Salamankában tanult, s 1528-ban a párisi egyetembe ment. Itt először, valamint Alkala- és Salamankában gyanúsítgatás- és gúnynyal kellett küzdenie, azonban komoly valója, tudományos buzgalma, önmegtartóztatása, mély és lángoló vallásossága csak hamar általános tisztelést vívtak ki neki, s a legtehetségdúsabb fiatal emberek lelkesült barátjaivá lőnek. Illyenek valának: Xaver Ferenc, Lefevre, Lainez, Rodriguez, Bobadilla, Salmeron. Ezek 1534. aug. 15. Montmartreben egy földalatti kápolnában letették a szegénység és szüzenesség esküjét, Jeruzsálembéi zarándoklást fogadtak, hogy ott a Jézus neveért küzdenek és azon esetre, ha ez lehetséges nem lenne, magukat a pápának mindenféle küldetésre felajánlják. Összebeszélésök szerint 1537-ben Velenczében találkoztak, hová barátai más három társat is hoztak, kiket megnyertek, le Jayt, Kodurit és Brouetet; ugyanazon évben papokká szenteltettek, minthogy eddig csak Lefevre volt áldozár. 1538-ban jöttek Romába és III. Pál pápának az új szerzet tervét elébe terjesztették, ki is helyeslé azt, és Ignác most magát és csapatját a pápa föltétlen rendelkezése alá helyezé. 1540. sept. 27. nyerte meg az új rend, ha egy pápai bulla által teljes egyházi megerősítettését, s 1543-ban a hatvan fogadalmasokra (professi) szorítás eltöröltetett és a rendnek teljhatalom adatott, szabályait idő és körülmények szerint változtatni. Ignác 1556. jul. 31. meghalt, és 1622-ben XV. Gergelytől a szentek sorába iktatott; halálakor a Jézus társasága már ezer tagot számlált, s hittérítői valának mind a két Indiában. A szerzetnek Ignácztól tervezett, és Laineztől foganatosított alkotmánya fővonalaiban következő:

A minden rendfogadalmasoktól (corpus societatis) választott képviselők nevezik ki a rendfőnököt, kinek

Romában kell tartózkodni, s csak a pápának van alávetve. Oldala mellett egy admonitor s öt különféle nemzetekből választott assistensek vannak, kik azonban csak tanácsló szavazattal bírnak; mindazáltal maga a főnök a rend szabályaihoz van kötve, s csak egyes esetekben engedményezhet. A főnök választja a fogadalmásokból a fogadalmás-házak elnökeit, a kollegiumok kormányzóit és a fiók-kollegiumok előljáróit; ezek csak a főnöknek felelősek s mint ennek, úgy azoknak is egy admonitor és assistensek vannak tanácsképen oldaluk mellett. Ki tagul fölvétetni akar (postulans), először hajlandósága iránt megvizsgáltatik, s a rá váró hivatás nehézségére figyelmeztetik. Mint ujoncz két évet tölt magányban és imádságban, s minden tanulmányozástól eltiltatik. Ennek végeztével két évig ékesszólást és irodalmat tanul, ezután három évig bölcészet- szám- és természettant; ekkor öt egész hat évig tanít, kezdve az első osztályokban fölfelé. Csak most kezdi a theologia tanulását, bevégzi 4—6 év alatt, és végre pappá szenteltetik, miután korának harminczadik évét mindenesetre meghaladta. Hosszas tanulási idejének végén szigorú vizsgálat alá veti magát, mellynek eredményétől függ a szerzet-fogadáshoz bocsáttatása. A fölszentelés után egy egész évig minden tanulmánytól elvonultan az ima- és elmélkedésnek kell élnie; csupán egyes hitelemző-tanítások gyermekekre nézve, s missziók falusi templomokban szakítják felbe ezen ascésist. Csak most nyeri el a jezsuita a fokozatot: vagy mint fogadalmás (professus) vagy mint lelkiekbeni segéd (coadiutor spiritalis) vétetik föl. Az egész rendtársulat tehát áll: 1) fogadalmásokból, kikből az előljárók választatnak. 2) Továbbá segédekből a) egyházi dolgokban, kik a fogadalmásokat a tanítási s hitszónoki hivatalban segítik; b) világi dolgokban; laicus társak kézi-munkákra és szolgálatra nézve. 3) Ekkor jönnek a scholasticusok, kik a tanulmányokkal foglalkoznak, és még semmi bizonyos fokozatot nem nyertek. 4) Végre az ujonczok. Ennél fogva az egész társulat hasonlít egy jól rendezett hadsereghez, melly fegyelmi, alárendeltségi s képességi tekintetben felülmulhatlanul áll. Az egyes tartományi főnökök hónaponként tudósítják a főkormányzót, a fogadalmás-házak előljárói minden évnyegyedben, hasonlóképen a kollegiumok rectorai. Ők mint hitszónokok, gyóntatók, térítőek és az ifjuság tanítóit viselték a harcot Krisztus egyházáért, a pogányság, tévtanok és bűn ellen (ez volt a rend feladata). A tagok eme különféle hivatásra legnagyobb elővigyázattal választattak meg, s mindegyiknek kijelölték az állás, melly képessége- s szellemirányához vala mérve. A jezsuiták mint hittérítőek egészen kitértették magukat, s felülmulhatlanul sőt elérhetlenül állnak e téren; általok terjesztették el a kereszténység csudálatos sikerrel Chinában, Japanban és Keletindiában.

Nem kevésbé nagy vala az ő tevékenységök Amerikában, és Paraguayban a keresztény indian állam alapítása által a szerzet az ő lelkesültsége- odaadása-emberszeretete- s államférfiúi bölcsességének emelt emléket, mellyhez hasonlót a világtörténelem fel nem mutathat. Nem különben mint gyóntatók és hitszónokok épen oly hatályos mint eredménydús munkásságot fejtettek ki; ők valának leginkább, kik déli Németthonban a reformationnak szellemi fegyverrel álltak ellene, s terjedését gátolták. — A jezsuiták- mint ifjuságnevelőknek tevékenységök Németországban rendkívüli jelentőségű vala (az első kollegiumokat 1556-ban alapíták Bécsben és Innsbruckban). Iskoláikban, mikép a híres protestans rector Sturm megjegyzi, a tanítás czéljául állíták fel: a jámborságot, ismereteket és a szólás mesterségét. Intézeteikben a növendékek legszorosab felügyelet alatt álltak, s minden tettök fellett legszigorubbán örködtek, mindazonáltal a testi kikapcsolás sem hanyagoltatott el, s az ifjúkori öröm nem tiltott, hanem csak vezettetett; a növendékek tanáiraikban nem fenytő-mestereket, hanem atyai barátokat szemléltet. A jezsuiták tanodáiról így szól Sturm János rector: „A jezsuiták neve új és csak most jött fel; a többi szerzetesek közt — ha valaha a szerzetesség dicséretes volna — ők dicséretet érdemelnek; mert a mit sem a jó s jámbor Reuchlin, sem az ékesszóló és tudós Erasmus a theologok- és barátoktól ki nem vivhatott, hogy ők, ha már maguk a tudományokat művelni nem is akarnák, legalább másoknak engednék meg azokat tanítani, ezt a jezsuiták önkényt felvállalták. Ők tanítást adnak a nyelvekben és a dialectikában, s tanítványaiknak tehetségök szerint az ékesszólást előadják. Én ezen intézvénynek két oknál fogva örülök: először, mivel ők a mi ügyünket mozdítják elő, midőn a tudományokat művelik; mert láttam, millyen írókat magyaráznak és milly módszert követnek, melly a mienktől oly kevésbé különbözik, hogy úgy látszik, mintha hasonló forrásból merítettek volna. Másodszor nagyobb buzgalom- és éberségre ösztönöznek bennünket; másképp szorgalmatosbagnak mutathatnák magukat, s több tanult és tudományos tanítványokat nevelhetnének, mint mi.“ Ezen buzgó protestans bizonyosságához a későbbi angol Verulámi Bacoét csatolhatjuk, ki általában mint egy nagy bölcészeti világosság méltán tiszteltetik. „Mi a paedagogikát illeti, mond ő, legrövidebb volna oda nyilatkozni: végy magadnak példát a jezsuiták iskoláiban, mert jobb nincs.“

Zarándoklat Jeruzsálembe.

Jeruzsálem, szent sir temploma, 1831, deczember 16. A szent sir temploma a földön bizonyára

a legfölségesebb és legszentebb. A keresztény, ki ehhez megindulás nélkül közeledik, főképp ha először megy, nem más mint egy érzéketlen, és a többitől egészen elütő teremtmény. Azt hinném, hogy ilyen soha sem létezett, ha biztosan nem állították, hogy már láttak utazókat, kik legalább azon tekintetből, mert megkeresztelve voltak, a keresztények sorába tartoztak, s kik ezen szent helyekre való könnyelmű és illetlen bejövetelek által maguknak istentelen hirt szereztek, minthogy ide s tova tétovázta kíváncsi és gunyos tekintetökkel, szemtelenül nézegetvén azon tárgyakat, melyeket az ajtatos sokaság tisztelettel is alig mer nézni, s úgy látszott, mintha zsidók lettek volna, kik csak azért jöttek ide, hogy a megváltást ünnepelesen eltagadják, és Jézusnak szemébe mondják: Nem akarjuk, hogy te uralkodjál fölöttünk!

A szent sirhoz vezető utcák sárosak, helylyel kövezet nélküliek és keskenyek. Bár mely részről jő az ember, egy alacsony és szűk kapun kell keresztülmennie, mielőtt a templom előtti térre érne.

A homlokzat Constantin császár idejére mutat; szabálytalan és a körülötte levő épületek által elcsúfított, melyek valaha hozzátartoztak, azonban most a Görögök és Örmények sajátjai. Eusebius egyháztörténet-író föntartá számunkra azon levelet, mely által Constantin Macarius jeruzsálemi püspöknek meghagyja, hogy egy nagyszerű templomot építsen azon a helyen, hol megváltásunk titka teljesített. E templom fölépítése után háromszáz évvel II. Chosroes perzsa király által kirabolgatott, és nagy szerencsétlenségre a szent kereszt is onnan elragadtatott. Héraclius e megbecsülhetlen kincset visszaszerzé, Modest jeruzsálemi püspök pedig a templomot hozá rendbe. Omar kalifa nemskára elfoglalta Jeruzsálemet; azonban ő a keresztények iránt barátságosnak mutatta magát, kik az ő kormánya alatt szabadon gyakorolták vallásukat. 1009-ben Hakem egyptomi Sultán újra lerombolá a szent helyeket. Ezen időtől fogva majd többet, majd kevesebbet szenvedett azon nevezetes ideig, míg a kereszt-hadak 1099-ben Jeruzsálem urává nem lettek, és Krisztus Jézus sirját a pogányok kezéből ki nem szabadíták.

De Isten nem engedé, hogy a szent város sokáig maradjon a keresztények kezében; a Törökök 89 év lefolyta után visszafoglalák azt. A keresztények sietve ajánlák most oda vagyonukat, csak hogy a sz. sir templomát a hitetlenek kezéből kiváltsák. 1257-ben sz. Ferencz-rendi atyák jöttek Palestinába, és békésen őrizték a templomot és más szent helyeket; azonban Melech-Seraf Sultán közeledésekor távoznok kellett, ki ugyanazon évi májushó 4. a várost nagy sereggel bevév, és huszonötezer keresztényt kardra hányatott. E kegyetlen uralkodó alatt a Latinok a végső inségre jutván, s halálig üldöztetvén, elhagyák szinte Palestinát és Syriát.

Azonban a mint lehetett, azonnal titokban visszatértek a szent Ferencz-rendi atyák a szent helyekhez, melyeket Urunk ellenségeitől megfertőztetés- és szentségtelenítésre ott kellett hagyniok. A régi történet-könyvek világosan mondják, hogy 1333-ban Rogerio Guarini tisztelendő atya Aquitaniából Örményországba utazván, Egyiptomon ment keresztül, és hogy megnyeré a Sultántól, miszerint néhány szerzetes békében lakhassék a szent sirnál. Más történetírók ugyanezt bizonyítják. „A jeruzsálemi szent sir őrizetét 1333. évben nyolcz szent ferenczi szerzetesnek megengedi az egyptomi Sultán.“ (Genebrardus in Chronographia lib. IV.)

Azalatt azonban, daczára a Guarini atyának adott biztosításnak, és az akkori sultán jóakarátának, szemtelenül üldöztetének egész 1342. évig, a mikor Robert siciliai király és Sancia nevű nejének közbenjárására, megengedtetett nekik iszonyu nagy sommaért, hogy háboríthatlanul tartózkodhassanak a templom mellett, gyakorolhassák a szent titkokat és az isteni-szolgalatot. A szent sir temploma 1808. október 12-én kiütött tűz által majdnem egészen semmivé lett. A sz. sir temploma újra fölépült. Minthogy azonban a kath. szerzetesek igen szegények, segítséget pedig e nagyszerű vállalathoz képest igen csekélyet kaptak, az ebbeli dicsőséget a Görögök- és Örményeknek kellett átengedniök, kik igen gazdagok lévén, ezt saját költségökön megtehették. Gazdagságukkal a török kormánynál olly kedvezést vívtak ki maguknak, melyben a szentföldi atyák nem részesülnek.

Kövessen most már kedves barátom! és járjuk meg együtt a szent sir templomát. A sötétség, mely ebben van, meglepi a vándort azon pillanatban, midőn belép, s fölizzatja, vagy inkább előkészíti némileg, a nagy dolgok benyomására. Az első tárgy, melyet maga előtt lát, a megkenetés köve, melyen Urunk teste myrrhával és aloeval kenetett meg, mielőtt a sirba tétetett volna. Csak néhány ujjnyi magasságra van fölemelve a földtől, hossza körülbelül nyolcz, szélessége pedig két láb. Minthogy néhány zarándok ezt megsértegetni nem átalotta, azért egy, veres márványból készült lappal takartatik el. Mind a négy szögletét egy megaranyozott rézgömb disziti; tiz lámpa ég rajta folytonosan; minden oldalról igen nagy gyertyatartók állnak viaszgyertyákkal, s közel 15 egész 20 láb magasak; ezeket a Katholikusok, Görögök és Örmények közösen birják, s fölváltva jönnek ide ajtatoskodni. A templombai bemenettől jobbra, a megkenetés követől 12 lépésnyire van a Kalvária. A földszíne fölötti magassága mintegy 18 vagy 20 lábnyi; két sor lépcső vezet rá minden oldalról, melyeknek mindegyike 21 lépcsőt számlál. Felső terét két kápolna foglalja el jelenleg, melyek márvánnyal vannak kirakva, és egy boltozatos folyosó által választatnak el, melynek

talapzata szinte márvánnyal van kirakva. Az egyik különösen a Kálvária kápolnájának hivatik. Ez a Görögöké; és szüntelenül nagyszámu lámpákkal van megvilágítva. E helyen volt fölállítva a szent kereszt, mellyen Jézus, a legkegyetlenebb és leggyalázatosabb halálra kárhoztatva akart értünk szenvedni és meghalni, annyira szeretvén bennünket! E helyet most egy oltár fűdi, a melly alá hajolni kell, hogy azt meglassa az ember. Én láttam e helyet kedves barátom, én láttam azon fölséges és szent helyet; és odaszoríthatám ajkaimat; az emberi nyelv nem képes arra, hogy önnök elmondjam azt, mit szívem érzett. Álljon meg, és szűnjék meg egy kissé levelem olvasásától, vagy inkább álljunk meg mindketten, és összeszedvén elménket, zokogjunk és adjunk hálát. . . . Zokogjunk, hogy az emberek részökről illy bünt követtek el; és adjunk hálát, hogy az Isten részéről illy szeretettel találkozánk!

A hagyomány szerint Krisztus Jézus arczzal nyugotfelé volt fordulva, és így Jeruzsálem háta megé esett. Két fekete és gömbölyű kő jeleli azon helyet, hol a két lator keresztje volt heásva. E két kereszt nem volt egy vonalba helyezve Üdvözítünk keresztjével; hanem inkább háromszöget képezett vele, úgy, hogy Krisztus Jézus láthatta a körülötte fölfeszített két bűnöst. Nem messze azon helytől, hol a kereszt fölállítva volt, egy azon sziklák közül vehető észre, mellyek megrepedtek, a mint Krisztus meghalt: „A kősziklák megrepedtek,” mondja az evangéliom; és e csoda még most is látható és meglepő, s minden szemnek beszél; a sziklának nyílása nincs elfödve; és egy ezüst rostélyon át látható.

A másik kápolna, melly a Kálvárián van, a Katholikusoké. Ez azon hely, hol a szentségtörő hóhérek Megváltónkat a keresztre szegeztek. Itt minden nap gyakoroltatnak a szent titkok. Az oltár előtti talapzat mozaik művel van kirakva, melly különféleszínű ugyan, de mégis fősín a vörös, annak jelentésére, hogy ez azon hely, mellyet Üdvözítünk drága vérével pirostitott. Itt is nagyszámu lámpa ég szüntelenül.

(Folytatatik).

A városi és a falusi egér.

Most mult éve, hogy Pesten voltam, hol sok bosszuságom volt. Rosz kedvemben egyszer a városligetbe mentem sétálni, hol egy padra leültem, olly arczzal, millyent mutatott Jónás proféta egy időben, Ninive előtt ülven. Őszi nap volt. A mint így ülök egy ideig, s komoran magam elé nézek, egyszerre zörgést hallok a cserjében, s abból két egérke jön elő, nagy barátságosan kezdve egymással csevegni. Az

egerek egyike nagyon uriasan tartá orrocskáját, s meglátszott rajta, hogy igen felvilágosodott s művelt embereknel kellett a szalonnát ennie, mivel igen cifra magyarsággal beszélt, s erről igen művelt városi egérre lehetett benne ösmerni. A másik egérke épen ellenkezője volt az előbbinek, szegény bárgyu egy állatocska, ügyetlen, s egészen póriasan beszélt; szóval, csak műveletlen falusi egér volt biz az. Azonban halljuk magát a két egeret egymást közt beszélni:

„Tegnap egy falatka szalonnával többet ettem kelleténél, szól a városi egér, s e miatt nem legjobban érzem egy kissé gyengékedő gyomromat, ma étvágytalanságban szenvedek, e végből sétálni mentem, s oh szerencse, ma téged ösmérlek meg! Azonnal mond meg, édesem, hogy foly dolgod? soha sem kapsz bisquit-ot, vagy magyarul, kétszersültet?”

„Oh kedves városi egér, felelé a falusi egér, ilyenre még csak gondolnom sem szabad. Ollyan énfélének korán későn minden zúgot keresztül kell mászni, minden piszokba be kell orrát dugni, csakhogy nagy bajjal élhessem. Egy nyomorult féreg, vagy éhhel halt bogárka, s néhanéha egy búzaszem, ez mind az, mit én kapok. Tegnap vig napom volt, bátyám lakodalmat tartott, s egy nagy darab kenyeret tálalt fel nekünk. Egy koldus, vagyis egy nagy, kétlábu vándoregér kéregetett egy házikónál, hol egy darab kenyeret kapott; a koldus azonban káromkodott, és inkább krajczárt akart, a kenyeret pedig az utra dobta. Ezt meglátta bátyám, rám kiáltott, s én meg ő, meg szomszédunk Pannája, a kicsiny vastag egérke, bátyám mostani felesége elhengéritettük az utból, s megtakarítottuk magunknak menyegzői lakomára. Tegnap ezt a kenyeret összerágtuk, s végre olly széles jó kedvünk kerekedett, hogy még tánczoltunk is, vak kománk, a vakandok a dorombon játszott melléje. Oh bár csak még egyszer élnék meg egy illy szép napot!”

„Oh te együgyü bolond! Tegnap egy kőkemény penészes darab kenyéren rágodtál, s e miatt boldognak magasztalod magadat. Mint sajnállak benneteket szerencsétlen falusi teremtések! Véled, hogy azt, mit olly mohón faltál te, én csak meg is érinteném? Légy okos, s mondj istenhozzádot az éhező falusi életnek, és jer vélem a városba, itt különb dolgok birtokába fogsz jutni.”

A falusi egérben erre roppant étvágy támadt az eldicsért szalonnára. „Persze, nem igen illem, úgy szól, a városba, nincsen semmi városias módosságom, s hihetőleg igen gyakran fognak, ha beszélek, kinevetni.”

„Megjön idővel ez is. Este van — ideje hogy menjünk, nem akarom magamat igen megeröltetni, különben izzadásba jöhetnék.” — A falusi egér örömmel kísérte be a városba a városi egeret.

Ez Pesten egy olly házban lakott, hol a szakács-

né asszonyom nem volt épen a legszorgosabb Márta, ki iparkodott minél hamarább végezni konyhai dolgát, nem takart be sem vajat, sem hust, sem szalonnát. A konyhában minden tárva nyitva volt. Igen szeretett szépen öltözködni, a félnapot tükre előtt töltötte, s este, mialatt az uraság színházba ment, egy torzonbajsz karján sétálni járt. — Tudjuk azonban, milly kíváncsi az asszonyi nem, így történt, hogy legnagyobb szerencsétlenségre épen ma ment a ház asszonya a konyhába, theát parancsolni. A szakácsné nem volt otthon, valószínűen szeretője karján függött, így tehát az asszonynak magának kellett a theát megkészíteni. Bement az éléskamrába, hogy a theát, s a többi ehhez szükségeset kihozza; a mint belép, látja, hogy majd minden megvan rághva az egerektől s bepiszkítva. Erre nagy haragra gerjed az egerek s a röst, hanyag szolgáló ellen, hogy olly rosszul néz utánna a gazdáságnak. Ennek röstségéről még 9 óra után hosszú leczkét tartott. A szakácsné az egerekre tolt a hibát, s erősen föltette, magát azokon megboszulni, s illy gondolatok közt lefeküdt.

Ezalatt jön a két egérke. A városi egér minden lyukat ösmért. „Csak utánam szegény hugocskám,“ biztatja a másikat.

A falusi egérke nyomban követi. Így bevonulnak a városba, s csakhamar elérnek a királyutca X számú házának második emeletére.

„Itthon vagyunk, szól a városi egér, itt van a konyha, s itt alszik a szakácsné, kiben egy jó barát-nét birunk, mert miután maga is gyakran elcsen egy-egy darabot a konyhából, a mi üzletünk sem látszik néki visszatetszőnek. Jer most hamar az éléskamrába. Terengettét! — mi ez? — ma bevan téve az éléskamra ajtaja, máskor mindég nyitva áll. Fogaim, mivel itt mindenféle édes tárgyakon nyalalkodtam, kissé elkoptak, próbálj te hozzáfogni hugom, bogaraid s férgeid aligha rontották meg fogaidat.“

„Jól van, megpróbálom, nem leszek-e képes két óra alatt lyukat rágni keresztül.“ — A falusi egér most rághja s harapja az ajtót a legnagyobb buzgalommal.

„Jól megy, pompásan végzed dolgozat derék falusi hugocskám. Azonban piano, csak piano; rop-pant lármát csinálsz, a szakácsné meghallhatná, s azt képzelhetné: Isten tudja mi nem történik a konyhában! ha tudná, hogy mi vagyunk, nyugodtan maradna ágyában.“

„Megkaptalak benneteket, semmirekellő fajzatok!“ rikácsolt a szakácsné szava, s sóprőt forgatva olly sulyosan ütött a szegény falusi egérre, hogy ez azonnal felfordult, vergődni kezdett, s félig oda volt. A szakácsné ugyanis meghallotta a rágódást az ajtón, felkelt, gyertyát gyújtott, felfegyverkezett a sóprővel, s a konyhába lépett. A városi egér minden zü-

got s minden rejthelyet tudott, s azért elosont; a falusi egér mindezeket nem ösmérte, s azért nem szökhethetett el. „Te nyomorult gaz féreg te, miattad kellett ma minden szegényt s gyalázatot szenvednem asszonyomtól, ez volt utolsó lopásod te hitvány rüt állat!“ Ezen szeretetteljes szavak mindegyikét egy hatalmas csapás késérte. A szegény elkábitott s városba csalt falusi egér a seprő csapásai alatt végezé életét.

Szegény ártatlan falusi egérke, mért nem maradtál a szabad tágas mezőn? vágyad a városba, s egy jobb falat megkivánása halálot okozta! Te a falun boldog voltál, megelégedtél egy kis féreggel vagy bogárcával, még számos évekig élhettél, s bátyádnak sok fiát s lányát még láthattad volna; most azonban mindezeknek vége van, szegény sajnálatra méltó mezei egérke!

Azonban legyen még egy kis türelmed, jó olvasó! még itt nincs vége a történetkének. — Mi itt a szegény mezei egérrel történt, az megtörténik sok emberrel is. Midőn, a szép májusi időben a parasztleányok erről meg amarról a vidékről Besnyő- vagy Sz.-Keresztre járnak búcsura szalonna-, kalács-, pogácsákkal megrakott batyújokkal, s midőn meglátják Pesten a nagy fényt és pompát, s látják, hogy Örzsének, a szomszéd-lányának olly jó helye van, és midőn látják, hogy a parasztleányokból most egész vagy legalább félkisasszonyok válnak, szivükből átkozzák tulajdon nyomoru falusi éltüket: „Oh milly jó dolguk van az asszonyoknak a városban, mindent hozzájuk hordanak, csak ki kell menniök pénteken a piacra, s ott bevásárolniok. Nekünk ellenben korán-későn kell dolgoznunk, s legfeljebb háromszor négy-szer egy évben jutunk becsületes ételhez, a többi időben azután kaparj, gazdálkodjál, hogy adósságot fizethess. Bár csak mi is a városba juthatnánk szakácsné-nak vagy dajkaleány-nak!“ Ezen ohajtásukat, kérésüket elmondják egy ismerősüknek az ő vidékükből, mire ez szalad, mindenfelé kérdezősködik, mig végre talál a városban helyet számukra. Erre a falusi leány levelet kap, hogy Sz.-Mihály napra egy bizonyos urnál szolgálatba léphet. A falusi Panna örömmel rakja össze néhány üngét, az anyja sir s leakarja beszélni: „Nézd, lányom, én és atyád öregek vagyunk, a többi gyermek még kicsin, nálunk találsz elég dolgot, s eleget enni is, ne hagyj el bennünket, ne menj Pestre!“ — Azonban itt nem használ sem szó, sem intés. — „Nekem sem árt meg, egy keveset tanulni benn a városban, s ki tudja nem tehetem e szerencsém, mert Örzsé mondta, hogy sok parasztleány lett már asszonnyá a városban, asszonyság pedig csak inkább szeretnék lenni, mint amollyan szegény parasztnyecske, kinek minden ronda munkát el kell végezni. Szó a mi szó, anyám, elmegyek Pestre, erről nem engedem magam lebeszélni, hisz ** ur valósággal

megcsaltnék, ha nem mennék el, csak legyen kend nyugodt, s hagyjon fel a rivással, majd megjövök egy év múlva, ha Isten úgy akarja, s ** ur megengedi, s akkor hozok kendnek valamit a városból; néked is hozok valamit Pistikám. No mit hozzak? — „Egy lovacskát, sippal a farkán!“ — Hát neked Katiczám, mit hozzak? — „Egy szép, nagyon szép babácskát, és egy böcsöt hozzá!“ . . .

* * *

Egy év mult el, mióta ezek történtek, midőn egy setét viharos éjszakán kopognak István gazda kapujánál; erre a vigyázz kiugrik a kályha alól, s ugatni kezd. „Menj Istók, szól az asszony, vedd a mécsset, s nézd meg, ki van kint.“ István kimegy, s kinyitja az ajtót, mire egy városiasan öltözött leányt lát maga előtt: „No mit keres kend itt illy késő estve?“ szólítja meg az ismeretlent.

„Atyám, nem ösmer már kegyelmed?“

„Te vagy Panna? honnan olly későn?“

„Majd elfogom mondani.“

Az atya legidősb leányával a szobába ér. „Isten hozott Pannám, szól örömmel az anya, szólj hamar, mit ennél még?“ — „Köszönöm anyám, nem éhezem.“ — „Mért nem irtál sohasem, hogy foly dolgoz odabenn Pesten, tán csak egészséges voltál, s a mi a fő, jó és becsületes?“ — Most Panna sirni kezd, s anyja lábaihoz borul: „Bocsássatok meg szeretett szüleim, bocsássatok meg szegény elcsábított gyermekeiteknek. Oh bár csak szavakat fogadtam volna, és soha se mentem volna a városba szolgálatba! Egy ur igen hizelkedett, és szentül ígérte hogy elvesz, szerencsétlenné tett, most pedig elment, s én nem tudom hová.“

Egy félév múlva Czegléd vidékén egy anyát temettek, kinek nem volt férje; és egy gyermeket, kinek nem volt atya.

Ti falusi lányok vegyetek róla példát, s őrizkedjétek bizonyos pesti szalonnakamráktól. — Ha kénytelenek vagytok szolgálatba lépni, kérdjétek meg legalább előbb vagy a helységtek plebánosától, vagy valamely más jó kereszténytől, valjon nem történhetnék-e meg véletek is ugyanaz, mi a falusi egérrel, és a halgatag Pannával történt.

Lechner.

Levelek az egri főmegyéből.

VI.

Atyámiai, a ki a rózsaszünnap felől szól, generális kulcs legyen a kezében, hogy a szeretet lakatját kinyithassa, mert csak a szeretet forrásából fakad minden jó. A rózsaszünnapnek a lelkipásztor szeretetéből kell támadni, — hiába predikál a pap szeretet nél-

kül, sz. Pál azt mondja (a Kor. I. L. 13) „Ha az embereknek, vagy angyaloknak nyelveken szólnék is, a szeretet pedig nincsen én bennem, ollyá lettem, mint a zengő ércz, és pengő czimbalom.“ — Hogy a rózsaszünnapet kisorosítsa a lelkipásztor az ő lelki nyájának üdvösséges legeltetésére, járja be, vagy szállítsa be jobbmódu hiveit, arra a végre, hogy tegyenek össze jó lélekkel egy kis summa pénzt, és ebből a pénzből majd annak idejében vegyenek a rózsaszünnaphez alkalmas ajándékruhát, egy egy öltöt a legiparkodóbb s legjámorabb fiúnak és leánynak. Ha vonakodnának a jobbmódu hivek a pénzadástól, a lelkipásztor pótolja ki a magáéból, akármilyen szegény, meg nem szabad benne, — jobb interesre úgy sem adhat az ember pénzt, mint a mit az Isten dicsőségére ad, az ilylen adomány valóságos áldozat, s ollyan kedves, mint az Abelé volt. Mikor már a pénz dolgában jóra ment a lelkipásztor, adja ki a katedrából, hogy mi szándékban van; adja értésére a fiataloknak, hogy az ő jobbvoltokért istenes mulatságot, rózsaszünnapet rendel Pünkösöd piros napjára.

A jó mindenkor kedvességben áll az Istennel úgy, mint az embereknel, és a rosznak javulásra van szüksége, hogy kedvességbe juthasson Isten és emberek előtt. A jónak az Ur Isten mennyei koronát ígért a más világon, mi pediglen ezen árnyék világban, hogy legalább árnyékoljuk a mennyei koronát, adjunk a jónak rózsaszünnapot s bokrétát, hogy a ki maga természetének királya tudott lenni, királyi jutalmat kapjon, s ártatlanságának kimutatására öltöztessük egészen fejrbe, s úgy állítsuk a többi eleibe az oltár számolyához; ilyen módon belsőképen is kifejezve megtisztulva járuljon legalázatosabban a legméltóságosabb szentséghez, mind a rózsaszünnap és rózsaszünnap, mind pedig a többi fiatalok. Jobbkorra nem is lehetne hagyni a fiatalok gyónkozását és áldozását, — s a lelkipásztor pedig, minthogy nagyon is keze ügyében esik, kötelessége az ünnepphez való beszédet tartani.

Ha már valaki azt a kérdést vetné előmbé, hogy hát ki ítéli meg, hogy ki s ki érdemes a rózsaszünnapra vagy rózsaszünnapra? Erre azt felelem: hogy a lelkipásztor, az előjárók, és a szülők a rózsaszünnap előtt vagy négy héttel összegyülekeznek, és mindegyik beiratja titkosan de lelkiismeretesen a maga szive sugallását, hogy kit tart méltó rózsaszünnapnak és leánynak. Ebből azután ha végére járnak a szavazásnak, a lelkipásztor egy pár hites emberrel majd kitapasztalja, hogy kire üt a szerencse. Ezen időközben azután míg az Isten a rózsaszünnap napját meghozza, ellehet készíteni a ruhának valót, s rászabtatni a leányra és leánynak.

A rózsaszünnap folytatása esztendőről esztendőre így megyen, s a ki már egyszer a nagy tisztességben

részes volt, ujfent lehet rózsaleány vagy rózsaleány, de csak úgy, hogy névszerint; mert abban a ruhában kell kiállania, a mit máskor kapott, az új ünneplőbe pedig, a kinek még része nem volt benne, az utána való jó tanuló és jóviseletű öltöztetik, hogy annál többnek jusson a jóból, hogy annál többnek legyen a jóhoz kedve.

Ugy bizon, majd elfelejtém: a rózsaleánynek és leánynak a többi közt az a kötelessége, hogy az ő társait minden jóra vezető alkalommal mint kalauzoló csillag vezeti és oktatja; a többinek megmeg csillag irányában kell járni, és az oktatást köszönettel venni.

Ugy lehet, hogy még egyebet is kifelejtettem a levélből, de a mit ezen levélben meg nem lehetne találni, meg van az a jó lelkipásztor okosságában, az okossághoz meg semmi sem kell más, csak egy kis jó akarat, a mit keresni sem kell.

Végesvégül ezen levelemet egy idevágó verssel fejezném be, ha valahogy a rózsaleányból és rózsaleányból völegényt és menyasszonyt tudnék kiveresni, s ha az áldott rózsapárnak azon módon ellakhatnám a lakzóját.

Két új csillag támadt egy kis helység felett,
S egymáshoz naponkint jobban közeledett;
De hol ezt, hol amazt elfogta a felhő,
Nem ragyoghatott ki együtt mind a kettő.

Elt egy pár szerető Nadas helységében,
Szép ártatlan módon az Ur félelmében;
De sokat szenvedtek, ők az Istenadták,
Mert e sort a szülék sehogysem akarták.
Hogy nem volt a lánynak csak a teste lelke,
A leánynek pedig egész házhely telke
De mind e mellett is, nem hogy apadt volna,
Nőttön nőtt szívökben a szeretet dolga;
S noha tömérdek gát volt utjokba vetve,
Soha sem csüggedtek, biztak az Istenbe.

Nadas helységében az Urnak anyala
A póp, és egy két úr szívébe szállt vala:
Elhirdette köztök a rózsáunnepet,
Tanítván a hitet, és jóviseletet.

Törte is magát a fiu s lány a jóban,
Mintha lett volna mind szerencse váróban, —
Mintha rátaláltak volna nemsokára
A kincses bányának bizonyos nyitjára.

S megjött a nap szárnyán a várakozásnak,
Az összegyűlésre beharangozának.
Hogy, hogy nem, úgy történt, az Istenakarta,
Mind egyetértettek a választónapra:
A szerencse ép a szeretőpárt érte,
S a rózsaleány a rózsalányt megkérte.

A szülék, kik eddig vetekedtek benne,
Hogy a szeretőpár egymásé ne lenne:
Egyszerre az Isten újának láttára,
Nagy örömmel ament mondtak az új párra.

Két új csillag támadt egy kis helység felett,
S egymáshoz naponkint jobban közeledett;
De hol ezt, hol amazt elfogta a felhő,
Nem ragyoghatott ki együtt mind a kettő, —
Mig a rózsáunnepe napja ki nem derült,
Mikor a legkissebb felhő is mind elült:
Ekkor kiragyogott a két csillag szépen,
S hogy összeért, össze is folyt fényességben.

Benőfi Soma.

Hazai tudósítások.

Pest, febr. 27-én. Ő cs. kir. Apostoli Felsege egészsége állapotáról naponkint jövő tudósítások minden hű jobbagyban azon édes reményt költik fel, hogy Ő Felsege az élet teljes erejét nemsokára visszanyerjén, ismét magas küldetésének, birodalma népei boldogításának szentelhetendí magát. Mi hogy mielőbb teljesüljön, febr. 27-én Buda-Pest valamennyi templomaiban az ajtatos hívek az egész nap kitett imádató Oltáriszentség előtt leborulva esdettek az Istenhez. A jó és olcsó könyvkiadó-társulat budapesti t. cz. tagjai szinte a fontkített napon összesereglettek reggeli 10-kor az egyetemi templomba, hol a társulat érdemes igazgatója, méltós. Fogarasy Mihály püspök ur mutatta be az új szövetségi sz. áldozatot a Felseges Betegért, hogy ifjúsága teljes erejében hű népeinek mielőbb visszaadassék.

Hazánk főméltóságú herczeg-prinása tekintve azon nagy lelki megújulást, mely valaminth külföldön egy Magyarországon is a népmisziokat Isten kegyéből követte, egy illyest Buda-Pest keresztény hívei számára megrendelni méltóztatott. Az ajtatoság mart. 5-én délutáni 6-kor veendi kezdetét a pest-belvárosi plebánia-templomban, s 8 napig fog tartani. Az egész ajtatoságot 6 Jézustársaságbeli szerzetes atya fogja vezetni, kik között lenni mondatik a két Klinkowström grófi testvér is, kiket vallási türelmetlenség üzött ki Svédhonból, minthogy a protestans vallásról a katholika hitre tértek. Kiserje az Isten sz. malasztja, s ugyanazon lelki siker üdvös fáradozásukat, mely külföldön illynemű apostoli munkálkodásuknak eredménye s egyedüli jutalma volt.

Különfélék.

A jó s olcsó könyvkiadó-társulat új tagjai:

Rozsnyói megyében: B. Fischer Norbert, jászói könyvtárnok. Szloszarik Frigyes, jászói perjel. Takó György, jászói plebános-helyettes. Virasztó Gergely, ujoncz-mester. Hudák Lipót, alesperes, rudnoki plebános. Gothard Job, urodalmi ügyész Jászón. Gotthárd Alajos, álladalmi ügyész Rosnyón. Pécsi megyében: Daróczy Elek, földesur. Krammer János, nádasdi tanító. Nagyvárad megyében: Kubinszky Lajos, püspöki urodalmi ügyvéd. Pesten: Gróf Andrássy György, alapító tag. Halványi János, vakok intézete igazgatója. Kalocsai megyében: Csepeley István, topolyai pleb. helyettes. Pálya György, szent-ferenci áldozár. Fratrics Ferencz, járásbírói helyettes. Sándor Illyés, monostorszeghi káplán. Schwerer János, csébi pleb. Vörös Lázár, kapusznai pleb. Érseki könyvtár Kalocsán. Győri megyében: Kis István, osli tanító.

Imint jelent meg, s Müller Gyula pesti könyvtárúsnál kapható következő munka: Egyházi történelem. A kathol. gymnasiumok felolvasványaira írta Grynaeus Alajos, hit-

tudor, czimz. kanonok s egyetemi tanár. Harmadik füzet. Ezen füzet magában foglalja az egyházi történelem harmadik korszakát, mely Nagy Károly császártól, Luthernek egyháztól elszakadásáig vagyis 800-ik évtől 1517-ig terjed. A számos irodalmi műveiről jó hirben álló szerző ur e füzetben is szerencsés tapintattal kiválasztotta azt, mit a katolika egyház történetének roppant bő tárgyaiból tanuló ifjunak tudni illik és kell. De különös figyelmet fordított a t. szerző ur ezen füzetben a magyar egyház harmadik korszakbeli történetére, s ennek tanulmányozására magát a bécsi es. kir. könyvtárt is kikutatta. Különös figyelmet érdemel a 68. §. melyben szerző ur előadja a ker. hitvallás eredetét és terjedését Pannoniában és Magyarhonban, elkezdve a második keresztény század kezdetétől. Szintolly figyelmet érdemel a 82. §. A magyar egyházi irodalomról a III-ik korszakban; a 83. §. A magyar egyházi tanítézetek a III-ik korsz. a 90. §. A magyar egyházi zsinatokról a III-ik korsz. a 91. §. A magyar egyház véd-szentei a III-ik korsz. 93. §. Magyar egyházi szerzetes-rend. Pál remeték. Ara a 70 lapra terjedő füzetnek 20 kr. p.

Imint jelent meg s szerzőnő (Pesten, belváros, halpiacz 3-ik szám alatt) kapható következő füzetke: „Szivképző költemények. Szerző Márki József. Ara 10 kr. p. E 16-rétben 32 lapra terjedő füzetkében Szapáry Péternek s Ham-bégnék ismert története énekeltek meg rim-versekben.

Imint jelent meg, s Pesten Buczászky Alajos könyvársnál, valamint a sz. Ferencziek sekrestyéjében kapható következő munka: Gyakorlatok az Élő Olvasóról, melyben különféle imádságok és énekek foglaltatnak. E munkában általános oktatások után a vallásos társulato-król, megmagyaráztatik, mint kell a Sz. Olvasó a jaitosságát elvégezni. Itt figyelemre méltó, hogy minden imatitok egy fametszetű képpel van ékesítve. A következő reggeli, est-véli, alkalmi, s mise-imák jó forrásokból vannak merítve. A könyv a Mária sz. szive pesti társulatának a tulajdona, s már csak azért is ajánlandó, mert a belőle bejövendő pénz Mária sz. szive társulata könyvének kiadására fog fordíttatni. Az egész könyv 191 lapra terjed 16-od rétbén, s kemény papirkötésben 20 p. krajczárért kapható. Alkalmatos iskolai aján-dokokra is.

Értesítés. *)

Több oldalról támasztott kérdésekre válaszólag értesitem a t. közönséget, hogy „Néphez alkalmazott egyházi beszédek” példányainak könnyebb megszerezhetése végett következőleg intézkedem. Lehető legrövidebb idő alatt lesznek letéve példányok: Pesten nt. Blümelhuber Ferencz urnál, a Kath. Néplap szerkesztőjénél a Seminariumban. Pécsen: Ft. Haas Mihály prépost és belvárosi pleb. ur-

*) A szóban forgó egyházi beszédek példányait e hét folytán megkaptuk, s szívesen kiszolgáltatjuk mindenkinek, ki értük biztos alkalmat küld. Szinte kaphatók nt. Sujánszky Antal, pest-belvárosi káplán urnál, ki, ha kívántatnak, ujonnan megjelenendő „vallásos költeményeivel” szétküldendi. Ara nt. Szabó Imre ur beszédei első kötetének 1 frt 20 kr. p. p. Rövid idő múlva bővebben fogunk róla szólni. Szerkesztő.

nál. Esztergomban: nt. Zalka János hittanár urnál. Egerben: nt. Tárkányi József érseki titoknok urnál. Győrött: nt. Mikusi Kilyén sz. Benedekrendi tanárnál. Szombathelyen: nt. Kopsz Mátvás püspöki titoknok urnál. Átalában a ft. megyei hivatalok a veszprémi ft. megyei hivatal utján is tehetnek rendeléseket; az elszállításra nézve van téve intézkedés. Egyes példányokat a cs. kir. posta utján is kaphatni, illy esetben a példánydíj előleges beküldése mellett t. Szabó György veszprémi káplán urhoz tessék az illetőknek fordulni, ki a példányt, — a postadíj engem terhelvén — elküldendi. Könyvársoknak, — bizonyos okaimnál fogva — csak ugy adok át bizományilag példányokat, ha illető lelkészek által erre egyenesen ajánltatnak. Illy könyvárs urak föltételeikkel a devecseri posta utján hozzám Felső-Iszkázra írjanak, előre is kérem őket, hogy az elszállítás legkönnyebb módja iránt utasítást adjanak.

A fönnevezett t. cz. urakat pedig, a mennyiben magánlevél által még meg nem kereshettem volna, itt a magyar egyház színe előtt kérem föl egész bizalommal, hogy nekem, ki Veszprémről, hol munkám nyomtatott, távol lévén, távol vagyok egyébiránt is minden oly helyről, honnan munkám szétterjesztését személyesen eszközölhetném, segédkezeket nyújtani, a netán elkellendett példányok árát biztos posta-uton Veszprémbe nt. Konkoly Ambrus sz. széki jegyző urhoz átteni sziveskedjenek, az illető tisztelet-példányokat magok-nak föntartván. Felső-Iszkázon, febr. 5-én 1852.

Szabó Imre, m. k.

Csöd kántor-tanítói állomásra.

A Nagy-Várad i. sz. egyházmegye Körösi kerületében keblezett új-palotai r. k. plebánián, a kántortanítói állomás — melynek bizonyos évi jövedelme, az alapított misedijakkal együtt: 112 frt 20 kr. p., 12 hold szántóföld, 3 hold kaszáló, 21 pozs. mérő rozs, 3 öl tüzifa, minden tanítványtól 6 kr. p. és szabad lakás; ezenkívül temetés és requiemektől rendes stóladij — folyó évi sz. György napra megürülvén; annak betöltésére ezennel csöd nyitattik.

Az ezen állomást elnyerni kívánók magyar és német nyelvben tökéletesen jártasok legyenek, s mind tanítói képességök, mind erkölcsi viseletokról okmányokkal ellátva, husvét utáni 1-ső vasárnapon, azaz: f. év april 3-án a plebánián megjelenni ne terheltessenek. Új-Palotán febr. 14. 1853.

Nyáry Ferencz,
új-palotai plebános.

Kegyess adományok jegyzéke.

A sz. gyermekség társulatának: A monori hívek 3 frt. Huszthi kerület 2 frt 50 kr. Kornfeld Viktoria Kisasszony 1 frt. A felső-cörsi iskolás-gyermekek 40 kr. p.

Kiadja „a jó és olcsó könyvkiadó társulat;“ szerkesztő Blümelhuber Ferencz.

Emich Gusztáv könyvnyomdája, uri-utca, 8. sz.